

VIHANTI [18] AARTOKANGAS ~~MUREK~~ 926 01 0005
RANTASENJÄRVEN KUNNOSTUSTYÖ
31.10.2001 Pentti Koivunen

Utajärven Särkijärven patotutkimus poiki lukuisia yhteenottoja, jotka koskivat vesistö- tai suolöytöjä. Eräs näistä oli rakennusmestari Timo Karjalaisen tiedonanto Vihannista Rantasenjärven kunnostustyöstä (Liitteenä). Koska asia vaikutti kiinnostavalta ja talvi painoi päälle, otin yhteyttä Museoviraston aluevalvoja Markku Torviseen, jonka kanssa sovin tarkastuskäynnistä Rantasenjärvelle. Vihannissa ajoin Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen paikalliseen tukikohtaan, jossa kartta-aineiston avulla perehdyin Timo Karjalaisen johdolla tilanteeseen. Samalla näin joitakin puuesineitä, jotka Karjalainen oli tallettanut töiden kestäessä. Ne otin mukaani vietäväksi Oulun yliopiston arkeologian laboratorioon lähempiä tutkimuksia varten.

Menimme sitten aamupäivällä Rantasenjärven rantaan, Aartokankaan tilan pihalle, johon jätimme auton. Heti rannassa näkyi, että Rantasenjärven kunnostustyö merkitsi valtaviin muta- ja turvemassojen liikuttelua (Työkarttaliite ja kuva). Päätimme kiertää koko Rantasenjärven ja samalla tarkastaa pikku pakkasen kovettamat maamassat, joita oli kasattu penkereiksi itse järvelle ja rannoille. Tämä kierros kesti nelisen tuntia ja saatoin todeta, että rakennusmestari Karjalainen oli varsin tarkoin tallettanut kaikki merkittävän oloiset puuesineet. Löysimme matkan varrella lukuisia veistettyjä lautoja, reijällisiä seipäitä ja tuorempaa puutavaraa, muttei mitään talteenotettavaksi kelpavaa. Tässä suhteessa Karjalaisen huomiokyky vaikutti hyvältä ja esineitten talteenotto asiantuntevalta, joskin oli varmaa, että maamassojen sisällä saattoi olla mielenkiintoista materiaalia. Tultuamme takaisin Aartokankaan taloon, oli isäntä Esa Hirvilammi tullut kotiin. Hänellä oli tallessa pihapiiristä talletettuja kivistä esineitä, mm. isohko kampakeraamisen astian seinäpala, ehjä tasataltta, upea kvartsikaavin ja muutakin. Talon talousrakennuksen päädystä oli tullut esille kivistä liesi (liesiä?), joka oli kuitenkin havaitsemisen jälkeen peitetty hiekalla. Myös hänen isällään oli kuulema joukko kivistä esineitä talletettuna. Isä asuu naapuritilaa. Tarvittaessa nämä esineet on saatavissa Museovirastoon, mutta niiden löytökohtien tarkastus olisi vaatinut niin paljon aikaa, ettei siihen ollut tällä kertaa mahdollisuutta. Isäntä Esa Hirvilammi on hyvin asiantunteva amatööriarkeologi ja hän on saanut neuvoja arkeologisen koulutuksen saaneelta sukulaiseltaan.

Kävimme lopuksi vielä Aartokankaan talon kohdalla olevalla rantakaistalla, josta oli tuhansia kuutioita turpeensekasta maata vedetty keskemälle järveä. Tästä maasta oli tavattu suksen koristeltu kärkikappale, joka on nyt ark. laboratoriossa. Tarkastellessani rannassa, vesirajassa olevaa turvetta, jota oli jäljellä vielä noin puoli metriä, löysin melan kadensijan pään ja pari mahdollista tuohista verkkokohoa sekä tappimaisen puun kappaleita. On ainakin teoreettisesti mahdollista, että nämä kuuluisivat yläpuolella olevan

kivikautisen asuinpaikan aikaiseen esineistöön. Isäntä aikoo tulevana keväänä kaivaa lopunkin turpeen pois rannasta ja hiekoittaa sen uimarannaksi. Hän lupasi tallettaa mahdollisesti löytyvät esineet ja ilmoittaa niistä. Nyt talven tullessa ei kuitenkaan mitään ole tehtävissä. Konservoinnin ja luetteloinnin jälkeen puuesineet toimitetaan Museovirastoon.

Talosta poistuttaessa käväisin taloon tulevan tilustien eteläpuolisessa metsikössä, aivan Vihanti [16] luoteispuolella ja siinä vaikutti olevan ihmisen tekemiä kaivantoja. Kairan ja ajan puutteessa niitä ei voinut tyypittää, mutta ne saattavat olla kivikautisia, lähinnä ehkä kodanpohjia ja kuoppia. Asia pitäisi tarkastaa sulan maan aikana.

Rantasenjärven tuntumassa on lukuisia asuinpaikkoja (Aartokankaan lisäksi kts Vihanti [14], [15], [16] ja [19] ja on täysin mahdollista, että juuri kaivausvaiheen aikainen tarkkailu olisi tuottanut nyt talteensaatuun verrattuna moninkertaisen esineistön.

TOIMENPIDE-EHDOTUS

Tulevana kesänä 2002 tulee vastaavat maansiirrot tehtäväksi Rantasenjärven kaakkoispuolisessa Saarelanjärvässä. Koska tämänkin entisen järven rannoilla on kivikautisia asuinpaikkoja, Vihanti [10], [11], [12] ja [14], on aiheellista tarkkailla tulevia Saarelanjärven maansiirtoja (Suunnitelmapöytäkirja). Tämä sopisi hyvin arkeologiaa pääaineena opiskelevan opiskelijan kesätyöksi. Edellytys on, että siihen löytyy rahoitus. Tätä voisi tiedustella hankkeen toteuttajalta Pohjois-Suomen ympäristökeskukselta.

Oulussa, 28. marraskuuta 2001

Pentti Koivunen
Arkeologian lehtori

Date: Tue, 16 Oct 2001 15:25:46 +0300
From: timo karjalainen <timo.karjalainen@vyh.fi>
Subject: Vihannin järvet
To: pentti.koivunen@oulu.fi
Organization: Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus
MIME-version: 1.0
X-Accept-Language: en

Tervehdys!

Meillä on Vihannissa käynnissä 50-luvulla kuivattujen Rantasen- ja Saarelanjärvien vesitystyömaat Vihannin kunnan ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen yhteishankkeena. Huonosti onnistuneen kuivatuksen jälkeen järvien entinen pohja on nyt paksua turvetta ja turpeista liejua. Viime talvena jo kasattiin turvetta kasoihin järven pohjalle ja ensi talvena kuljetetaan ne sieltä pois läjitysalueille. Kaivun yhteydessä pohjaturpeen seasta löytyi erilaisia työstettyjä puita ja puun osia. Koska ei ole käsitystä puiden iästä, lähetän tässä teille varalta muutaman kuvan. Eipähän sitten jää mieltä jälkikäteen painamaan olisiko niistä pitänyt ilmoittaa jollekin.

Muuten puut eivät olisi niin herättäneet mielenkiintoa, mutta kun hankkeesta on jo etukäteen pyydetty museoviraston lausunto (12.6.1995) ja museoviraston tehtyä hankkeeseen liittyen kartoituksen Mika Sarkkisen toimesta (selostus 7.10.1994). Lausunnon mukaan alueelta tunnetaan 17 kivikautista asuinpaikkaa, 7 kivikautista irtolöytöpaikkaa ja 2 suolöytöpaikkaa. Suolöydöistä toinen on juuri kyseisestä järvestä ja toinen sen rantapellostosta. Lisäksi aivan Rantasenjärven rantatörmällä on kaivaustutkittu 1932 Aartokankaan kivikautinen asuinpaikka.

Kuvissa on joitakin alueella näkyviä puunkappaleita, jotka ovat kaivinkoneella kaivettaessa nousseet esille ja silloin myös rikkoutuneet sekä 0-20 metrin sisällä löytöpaikoista. Ainakin osa puista on varmaankin aika tuoreita (suorareunaisia koloja joissa oli liitos), mutta jotkut ovat menneet kesän kuluessa aivan mustiksi kuten palanut puu ja rakoilleet pintaosista kuivaessaan.

Terveisin Timo Karjalainen
p. 040-766 0574

 Puunpala.jpg

 Puunk=rki sivusta.jpg

 Puunk=rki p==lt=.jpg

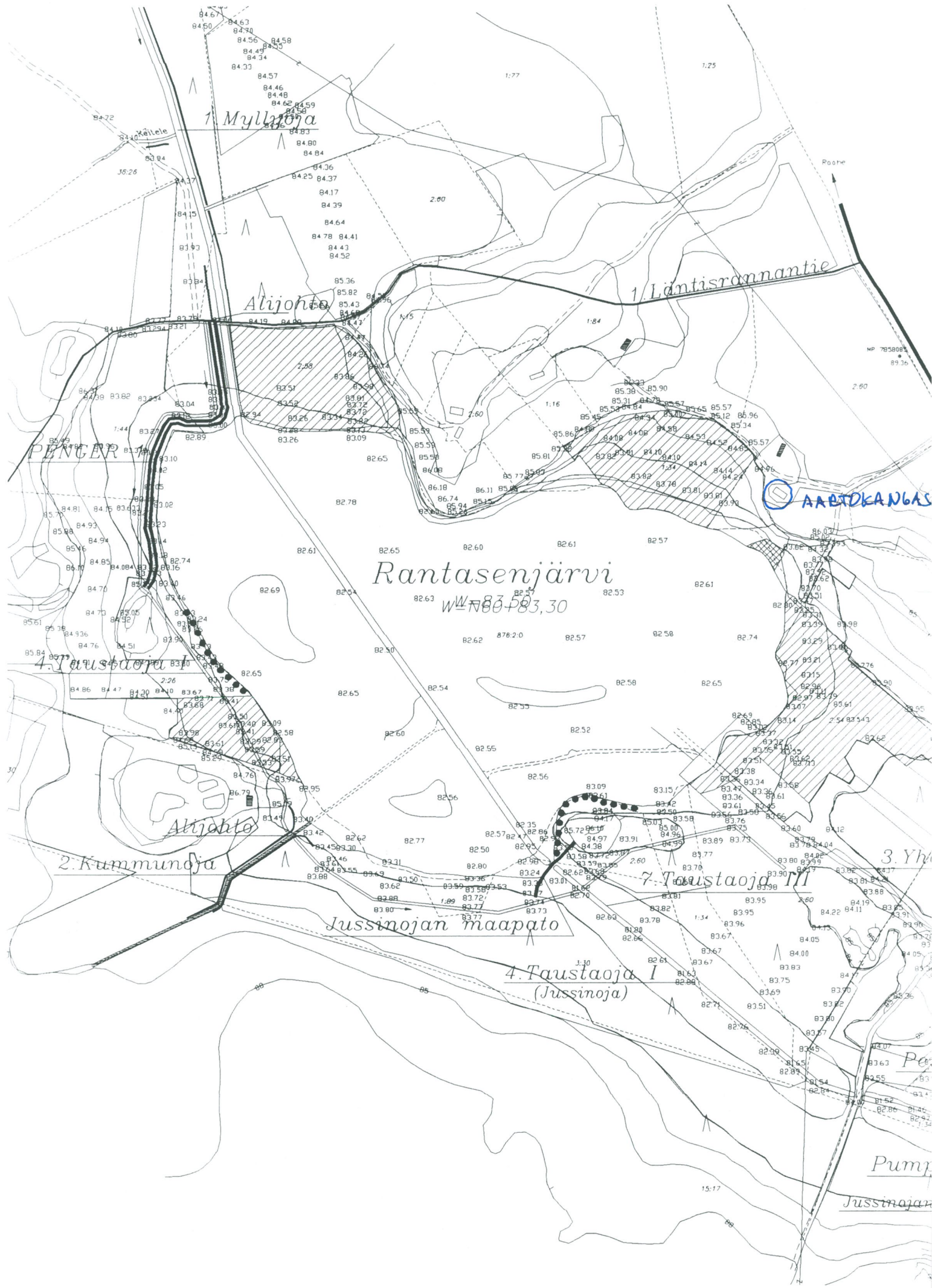
 Puunk=rki alta.jpg

 Kolottu puu.jpg

 Puun kappaleita.jpg

Content-type: text/x-vcard; name=timo.karjalainen.vcf; charset=us-ascii
Content-transfer-encoding: 8BIT
Content-disposition: attachment; filename=timo.karjalainen.vcf
Content-description: Card for timo karjalainen

timo.karjalainen.vcf

1 Myllyoja

Alijohta

1 Läntisrannantie

Rantasenjärvi

W N 80° 58' 30"

AARTOKANGAS

4 Taustaoja

Alijohta

2 Kummunjoja

Jussinojan maapato

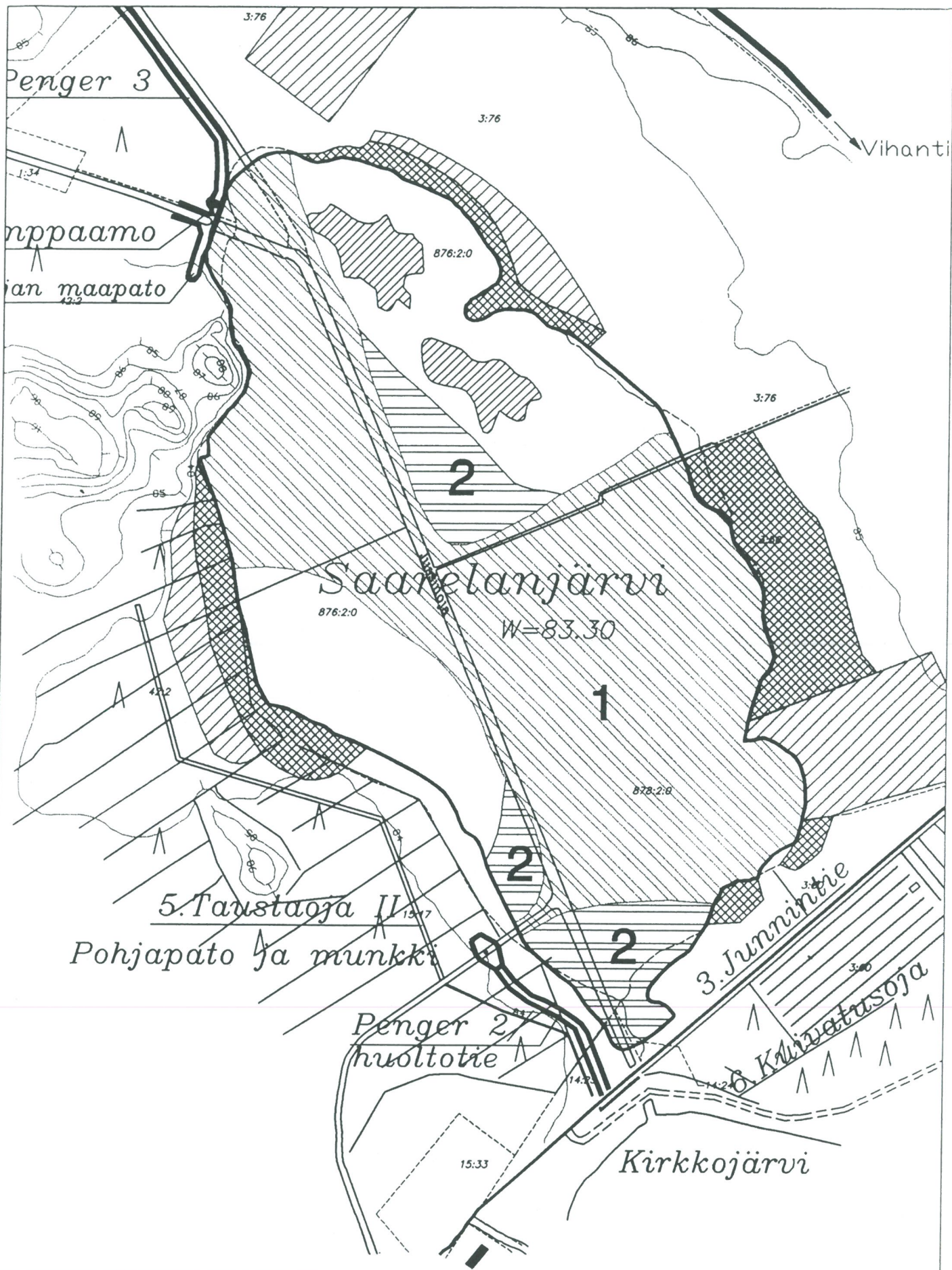
4 Taustaoja I
(Jussinoja)

7 Taustaoja II

3 Yh...

Pump

Jussinojan

Ruoppausjärjestys 1,2

Työn nimi, kunta Rantasen- ja Saarelanjärven kunnostus Vihanti	Piirustuksen sisältö Ruoppauskartta 2	Mittakaava 1:5000
 POHJOIS-POHJANMAAN YMPÄRISTÖKESKUS	Pvm. 17.1.2001 Suunnittelija JP/JV/EL Tnro 1195V0042/333	Piirustuksen nro

VIHANTI, RANTASENJÄRVEN KUNNOSTUSTYÖMAATA
31.10.01 P. KOIVONEN
DIGI-KUVA OY/ARK.LAB.